

TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ

I. Tính cấp thiết của đề tài

Doanh nghiệp nhỏ và vừa (DNNVV) hiện đóng vai trò quan trọng trong nền kinh tế nước ta, tạo ra nhiều việc làm, giúp duy trì tỷ lệ thất nghiệp thấp tại Việt Nam trong những năm qua và đóng góp ngày càng nhiều cho ngân sách quốc gia. Tuy vậy, DNNVV lại đang gặp nhiều khó khăn trong hoạt động kinh doanh, trong đó thiếu vốn đang là một trong những vấn đề “nan giải” nhất.

Thanh toán quốc tế như là chiếc cầu nối giữa kinh tế trong nước với phần kinh tế bên ngoài, có tác dụng bôi trơn và thúc đẩy hoạt động xuất nhập khẩu hàng hóa, dịch vụ đầu tư nước ngoài, thu hút kiều hối và các quan hệ tài chính tín dụng quốc tế khác. Tuy nhiên, hoạt động cho vay bằng ngoại tệ của các ngân hàng thương mại ngày càng siết chặt. Điều này đã ảnh hưởng không nhỏ đến các doanh nghiệp trong nước nói chung và các DNNVV nói riêng trong hoạt động xuất nhập khẩu của mình bởi các doanh nghiệp này mất đi nguồn vay ngoại tệ với lãi suất thấp trong quá trình chờ nguồn ngoại tệ do xuất khẩu hàng trên đường về.

Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn Việt Nam – Chi nhánh Đồng Đa (Agribank - Chi nhánh Đồng Đa) là ngân hàng quốc doanh có vai trò rất lớn trong việc hỗ trợ các doanh nghiệp nhỏ và vừa trong hoạt động sản xuất kinh doanh. Tuy nhiên, trong hoạt động khai thác nguồn ngoại tệ cho các DNNVV của Agribank Chi nhánh Đồng Đa, các phương thức thanh toán quốc tế mới chỉ tập trung vào phương thức chuyển tiền, các loại ngoại tệ khai thác còn thiếu đa dạng, các loại ngoại tệ được sử dụng trong thanh toán quốc tế chủ yếu là USD và EUR. Điều này đã phần nào chậm trễ trong việc đáp ứng nhu cầu ngoại tệ trong hoạt động thanh toán quốc tế của các DNNVV. Trước bối cảnh đó, việc khai thác nguồn ngoại tệ cho các DNNVV trong hoạt động thanh toán quốc tế của ngân hàng là hết sức cấp thiết, có ý nghĩa to lớn trong quá trình phát triển của các doanh nghiệp này. Chính vì lý do đó, tác giả đã lựa chọn đề tài “*Khai thác nguồn ngoại tệ cho doanh nghiệp vừa và nhỏ trong hoạt động thanh toán quốc tế ở Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn Việt Nam – Chi nhánh Đồng Đa*” làm luận văn thạc sĩ của mình.

II. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

Mục đích nghiên cứu

Mục đích của đề tài là nghiên cứu đề xuất giải pháp tăng cường khai thác nguồn ngoại tệ cho doanh nghiệp vừa và nhỏ trong hoạt động thanh toán quốc tế ở ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn Việt Nam - Chi nhánh Đồng Đa đến năm 2020.

Nhiệm vụ nghiên cứu

- Hệ thống hóa cơ sở lý luận về khai thác nguồn ngoại tệ cho các doanh nghiệp vừa và nhỏ trong hoạt động thanh toán quốc tế của các ngân hàng thương mại.
- Phân tích thực trạng khai thác nguồn ngoại tệ cho doanh nghiệp vừa và nhỏ trong hoạt động thanh toán quốc tế của Agribank - Chi nhánh Đồng Đa.
- Đề xuất các giải pháp tăng cường khai thác nguồn ngoại tệ cho doanh nghiệp vừa và nhỏ trong hoạt động thanh toán quốc tế tại Agribank - Chi nhánh Đồng Đa đến năm 2020.

III. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu

Khai thác ngoại tệ cho các doanh nghiệp vừa và nhỏ trong hoạt động thanh toán quốc tế của các doanh nghiệp vừa và nhỏ tại ngân hàng thương mại.

Phạm vi nghiên cứu

- Phạm vi nghiên cứu không gian: Nghiên cứu được thực hiện tại Agribank - Chi nhánh Đồng Đa.
- Phạm vi thời gian: Các số liệu phân tích thực trạng được thu thập từ năm 2011 – 2015 và đề xuất giải pháp cho giai đoạn 2016 – 2020.

IV. Phương pháp nghiên cứu

Thu thập dữ liệu

Trước hết tác giả tiến hành đọc và thu thập các tài liệu có liên quan đến đề tài như các công trình nghiên cứu khoa học, các bài báo, giáo trình nhằm hình thành cơ sở lý luận về hoạt động thanh toán quốc tế, doanh nghiệp nhỏ và vừa, khai thác nguồn ngoại tệ trong hoạt động thanh toán quốc tế. Tiếp đó để phân tích thực trạng khai thác nguồn ngoại tệ cho các DNNVV trong hoạt động thanh toán quốc tế tại Agribank - Chi nhánh Đồng Đa tác giả tiến hành thu thập các dữ liệu thứ cấp từ các nguồn sau:

- Các báo cáo tài chính của Agribank - Chi nhánh Đồng Đa từ năm 2011 – 2015.
- Các báo cáo tổng kết của Agribank - Chi nhánh Đồng Đa 2011 – 2015.

- Báo cáo từ Phòng kinh doanh ngoại hối của Agribank - Chi nhánh Đồng Đa từ 2011 – 2015.

- Báo cáo hoạt động của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam (NHNN).

Xử lý dữ liệu

- Đối với dữ liệu định tính: phương pháp tổng hợp.

- Đối với dữ liệu định lượng: Tác giả sử dụng phần mềm excel để tổng hợp các số liệu, báo cáo cần thiết cho việc phân tích.

Các phương pháp thống kê, so sánh, phân tích, diễn giải và tổng hợp sẽ được sử dụng trong bài nhằm đạt được các mục đích nghiên cứu và các nhiệm vụ nghiên cứu đã đặt ra.

V. Cấu trúc của luận văn

Ngoài phần mở đầu và kết luận, mục lục, danh mục bảng, hình, danh mục tài liệu tham khảo, luận văn bao gồm 3 chương sau đây:

Chương 1: Cơ sở lý luận về khai thác ngoại tệ cho các doanh nghiệp nhỏ và vừa trong hoạt động thanh toán quốc tế ở ngân hàng thương mại

Chương 2: Thực trạng khai thác ngoại tệ cho các doanh nghiệp nhỏ và vừa trong hoạt động thanh toán quốc tế ở Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn Việt Nam - Chi nhánh Đồng Đa.

Chương 3: Giải pháp tăng cường khai thác ngoại tệ cho các doanh nghiệp nhỏ và vừa trong hoạt động thanh toán quốc tế ở Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn Việt Nam - Chi nhánh Đồng Đa

VI. Nội dung luận văn

CHƯƠNG 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ KHAI THÁC NGOẠI TỆ CHO CÁC DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA TRONG HOẠT ĐỘNG THANH TOÁN QUỐC TẾ

Sự cần thiết của việc khai thác ngoại tệ cho các doanh nghiệp nhỏ và vừa trong hoạt động thanh toán quốc tế tại ngân hàng thương mại

Thứ nhất, các DNNVV có quy mô hoạt động sản xuất kinh doanh và tiềm lực nhỏ. Do đó, đối với những hợp đồng thanh toán lớn và cần ngoại tệ cần được hỗ trợ rất lớn từ phía NHTM để đảm bảo hoạt động kinh doanh của các DNNVV diễn ra bình thường và thu về lợi nhuận. Do đó, việc tăng cường khai thác nguồn ngoại tệ cho các DNNVV của NHTM là hết sức cấp thiết. Giúp các NHTM giữ chân được khách hàng cũ và thu hút thêm khách hàng mới. Không những vậy, NHTM còn thu được về các khoản phí, hoa hồng, lãi mà các doanh nghiệp phải trả. Không những vậy, NHTM còn thu về được khoản chênh lệch giữa giá mua và giá bán ngoại tệ.

Thứ hai, loại hình doanh nghiệp và ngành nghề, lĩnh vực kinh doanh của DNNVV rất phong phú. Do đó, đòi hỏi các NHTM cần phải khai thác đa dạng các nguồn ngoại tệ để đáp ứng được các nhu cầu về các loại ngoại tệ khác nhau của DNNVV trong hoạt động thanh toán quốc tế. Từ đó, nâng cao năng lực cạnh tranh của các DN này trên trường quốc tế.

Nội dung khai thác ngoại tệ cho các DNNVV trong hoạt động TTQT của NHTM ***Hoạt động khai thác nguồn ngoại tệ cho DNNVV***

Nghiên cứu nhu cầu về ngoại tệ cho các DNNVV trong hoạt động TTQT

Căn cứ để xác định nhu cầu ngoại tệ của các DNNVV trong hoạt động TTQT bao gồm:

Thứ nhất, căn cứ trên các hợp đồng xuất nhập khẩu mà các DNNVV đã thực hiện ký kết trong năm nay và được thực hiện trong năm tiếp theo.

Thứ hai, căn cứ trên nhu cầu ngoại tệ của các DNNVV của các năm trước của các doanh nghiệp kết hợp với tình hình phát triển của các doanh nghiệp trong năm nay để xác định được nhu cầu ngoại tệ của DNNVV.

Thứ ba, căn cứ trên lượng khách hàng DNNVV có thể thu hút thêm trong năm tới để đưa ra nhu cầu ngoại tệ cần thiết cho các DN này trong hoạt động TTQT.

Xác định các nguồn cung cấp ngoại tệ cho các DNNVV

Nguồn cung ngoại tệ cho các DNNVV được khai thác từ ba nguồn chính là: Kinh doanh ngoại tệ; Huy động vốn bằng ngoại tệ; Ngoại tệ nhận về của các doanh nghiệp xuất khẩu

Tổ chức khai thác nguồn ngoại tệ cho các DNNVV trong hoạt động thanh toán quốc tế

Để thực hiện khai thác nguồn ngoại tệ, các NHTM phụ thuộc vào chiến lược kinh doanh của ngân hàng trong từng thời kỳ. Trên cơ sở đó, NHTM sẽ lựa chọn nguồn khai thác ngoại tệ hợp lý với chi phí thấp và đáp ứng được nhu cầu ngoại tệ của các DNNVV nói riêng và nhu cầu ngoại tệ của khách hàng nói chung.

Bộ phận kinh doanh ngoại hối kết hợp với bộ phận ngân quỹ và kế hoạch kinh doanh để tổ chức khai thác nguồn ngoại tệ, lựa chọn nguồn khai thác phù hợp với mục tiêu kinh doanh trong từng thời kỳ của ngân hàng, lựa chọn công cụ phù hợp để khai thác nguồn ngoại tệ cần thiết. Hoạt động tổ chức khai thác ngoại tệ phải được sự liên kết chặt chẽ giữa các bộ phận ngân quỹ, kế hoạch kinh doanh và kinh doanh ngoại hối để đảm bảo sự thống nhất trong quá trình khai thác ngoại tệ.

Các công cụ khai thác ngoại tệ trong hoạt động thanh toán quốc tế của NHTM

Các công cụ khai thác ngoại tệ trong hoạt động thanh toán quốc tế phải kể đến: Lãi suất, chính sách khuyến mãi, quà tặng; Các công cụ phái sinh

Các chỉ tiêu đánh giá hoạt động khai thác ngoại tệ cho các DNNVV trong hoạt động thanh toán quốc tế

Các chỉ tiêu đánh giá phải kể đến: (1) Quy mô ngoại tệ huy động được; (2) Tốc độ tăng trưởng nguồn ngoại tệ khai thác; (3) Cơ cấu các loại ngoại tệ ngân hàng khai thác được; (4) Cơ cấu nguồn ngoại tệ mà NHTM khai thác được; (5) chi phí khai thác nguồn ngoại tệ phục vụ cho hoạt động TTQT của các DNNVV.

Các nhân tố ảnh hưởng đến khai thác nguồn ngoại tệ cho các DNNVV trong hoạt động TTQT ở ngân hàng thương mại

Các nhân tố khách quan: Sự phát triển của hoạt động xuất nhập khẩu; Môi trường pháp lý; Biến động của lãi suất ngoại tệ; Rủi ro trong TTQT; Khách hàng

Nhân tố chủ quan: Năng lực tài chính; Nhân tố con người, đặc biệt là đội ngũ cán bộ làm công tác TTQT; Nền tảng công nghệ thông tin; Quá trình thực hiện và cung cấp dịch vụ; Chính sách khách hàng; Quy mô hoạt động và chiến lược kinh doanh của ngân hàng; Năng lực quản trị rủi ro; Uy tín và mạng lưới đại lý của NH.

CHƯƠNG 2

THỰC TRẠNG KHAI THÁC NGUỒN NGOẠI TỆ CHO CÁC DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA TRONG HOẠT ĐỘNG THANH TOÁN QUỐC TẾ Ở NGÂN HÀNG NÔNG NGHIỆP VÀ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN VIỆT NAM CHI NHÁNH ĐÔNG ĐA

Đặc điểm của Agribank Chi nhánh Đông Đa ảnh hưởng đến hoạt động khai thác ngoại tệ cho các DNNVV trong hoạt động TTQT

Thực trạng hoạt động thanh toán quốc tế cho các doanh nghiệp nhỏ và vừa

Các phương thức thanh toán quốc tế được các DNNVV vừa và nhỏ sử dụng tại Agribank Chi nhánh Đông Đa bao gồm: Phương thức chuyển tiền, phương thức nhờ thu và phương thức tín dụng chứng từ. Trong đó, phương thức chuyển tiền là phương thức chiếm ưu thế.

Thực trạng khai thác ngoại tệ cho các DNNVV trong hoạt động TTQT

Nghiên cứu nhu cầu về ngoại tệ

Phòng kinh doanh ngoại hối có nhiệm vụ xác định nhu cầu ngoại tệ của các DNNVV trong hiện tại và tương lai.

Xác định nguồn cung ngoại tệ

Nguồn cung ngoại tệ mà ngân hàng có thể khai thác được từ doanh nghiệp được xác định bao gồm 3 nguồn: doanh số mua ngoại tệ, doanh số huyện động nguồn tiền gửi từ ngoại tệ và nguồn ngoại tệ nhận về từ các doanh nghiệp xuất khẩu.

Tổ chức khai thác nguồn ngoại tệ

Bộ phận kinh doanh ngoại hối của chi nhánh là bộ phận đóng vai trò chủ chốt trong hoạt động khai thác ngoại tệ cho các DNNVV trong hoạt động TTQT.

Bộ phận này kết hợp với bộ phận thanh toán quốc tế của phòng kế toán, bộ phận kế hoạch kinh doanh và bộ phận giao dịch viên, ngân quỹ.

Phân tích các công cụ khai thác nguồn ngoại tệ cho các DNNVV tại Agribank Chi nhánh Đồng Đa

Đánh giá chung về việc sử dụng công cụ lãi suất trong việc khai thác nguồn ngoại tệ từ nguồn tiền gửi của các cá nhân chưa được sử dụng linh hoạt và vẫn còn yếu, do lãi mặt bằng lãi suất chung của Agribank Chi nhánh Đồng Đa vẫn còn thấp.

Trong suốt giai đoạn 2011 – 2015, các chương trình khuyến mãi đưa ra còn ít, thiếu hấp dẫn.

Hiện nay, tại Agribank Chi nhánh Đồng Đa mới sử dụng đến hợp đồng mua bán kỳ hạn với các kỳ hạn ngắn là 1 tuần, 1 tháng, 3 tháng và 6 tháng. Tuy nhiên số lượng hợp đồng kỳ hạn vẫn còn rất ít và giá trị hợp đồng chưa cao. Các hợp đồng phái sinh khác như hợp đồng tương lai, hoán đổi, quyền chọn chưa được ngân hàng áp dụng.

Cân đối ngoại tệ khai thác và nhu cầu ngoại tệ trong hoạt động TTQT của các DNNVV

Nhìn chung, doanh số ngoại tệ khai thác được cao hơn nhiều so với nhu cầu sử dụng ngoại tệ cho thấy khả năng đáp ứng ngoại tệ của Agribank Chi nhánh Đồng Đa.

Đánh giá chung về khai thác ngoại tệ cho các DNNVV trong hoạt động TTQT ở Agribank - Chi nhánh Đồng Đa***Ưu điểm:***

Thứ nhất, số lượng các DNNVV thực hiện hoạt động TTQT tại Agribank Chi nhánh Đồng Đa ở mức ổn định

Thứ hai, nguồn khai thác ngoại tệ của chi nhánh đa dạng

Thứ ba, nguồn vốn ngoại tệ từ huy động vốn chiếm tỷ trọng lớn nhất

Thứ tư, nguồn ngoại tệ khai thác được luôn luôn đáp ứng được nhu cầu sử dụng ngoại tệ của các DNNVV (trừ năm 2012 do nhu cầu sử dụng ngoại tệ của các doanh nghiệp tăng đột biến).

Thứ năm, công cụ phái sinh được Agribank Chi nhánh Đồng Đa sử dụng

Nhược điểm:
Thứ nhất, tốc độ tăng trưởng quy mô nguồn ngoại tệ khai thác được không ổn định.

Thứ hai, cơ cấu nguồn ngoại tệ khai thác chưa hợp lý.

Thứ ba, nguồn ngoại tệ huy động được của ngân hàng cao hơn rất nhiều

nguồn ngoại tệ đem cho vay.

Thứ tư, các loại ngoại tệ khai thác chưa đa dạng.

Thứ năm, các loại ngoại tệ được sử dụng trong hoạt động thanh toán quốc tế không đa dạng

Thứ sáu, các chính sách khuyến mãi vẫn còn đơn điệu, nghèo nàn và ít được sử dụng.

Thứ bảy, các công cụ phái sinh vẫn được ít sử dụng trong hoạt động khai thác nguồn ngoại tệ.

Nguyên nhân của những hạn chế

Nguyên nhân chủ quan: Chi nhánh có tổng nguồn vốn hạn chế; Hoạt động kinh doanh không khả quan; Đội ngũ nhân viên có trình độ tiếng anh chưa cao; Chi nhánh chưa có nhiều kinh nghiệm trong quá trình hoạch định chiến lược và điều hành hoạt động TTQT.

Nguyên nhân khách quan: kinh tế thế giới diễn biến hết sức phức tạp; Trong giai đoạn 2011 – 2015, tốc độ tăng trưởng bình quân GDP của Việt nam ở mức rất thấp; Chi nhánh phụ thuộc vào các chính sách của Agribank;

CHƯƠNG 3

GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG KHAI THÁC NGOẠI TỆ CHO CÁC DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA TRONG HOẠT ĐỘNG THANH TOÁN QUỐC TẾ Ở NGÂN HÀNG NÔNG NGHIỆP VÀ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN VIỆT NAM

Định hướng phát triển hoạt động TTQT của Agribank Chi nhánh Đồng Đa 2016 - 2020

- Cải tiến nâng cao năng lực điều hành cho hoạt động TTQT tại Chi nhánh,
- Đảm bảo thực hiện tốt, nhanh chóng, chính xác các dịch vụ TTQT và kinh doanh ngoại tệ.
- Đa dạng hoá các loại hình dịch vụ TTQT, các hình thức kinh doanh ngoại tệ;
- Phát triển số lượng bán đại lý thu đổi ngoại tệ;
- Nâng cao trình độ chuyên môn cho cán bộ TTQT

Một số giải pháp tăng cường khai thác nguồn ngoại tệ cho các DNNVV trong hoạt động TTQT

- Đa dạng hóa các nguồn ngoại tệ khai thác
- Sử dụng linh hoạt công cụ lãi suất
- Phát triển Marketing cho hoạt động thanh toán quốc tế và kinh doanh ngoại tệ của Agribank Chi nhánh Đồng Đa
- Tăng cường sử dụng các công cụ phái sinh trong hoạt động kinh doanh ngoại tệ
- Nâng cao năng lực tài chính cho Agribank Chi nhánh Đồng Đa
- Phát triển nguồn nhân lực cho ngân hàng trong hoạt động thanh toán quốc tế
- Đầu tư phát triển công nghệ ngân hàng

Kiến nghị

Agribank: Hoàn thiện việc kết nối hệ thống thông tin từ trụ sở chính tới chi nhánh; Tiếp tục hỗ trợ Agribank Chi nhánh Đồng Đa trong việc đào tạo, nâng cao trình độ cán bộ ngân hàng nói chung và cán bộ thanh toán quốc tế nói riêng

Ngân hàng Nhà nước: Đa dạng hoá các hình thức giao dịch, mua bán ngoại tệ; Đa dạng hoá các loại ngoại tệ, các phương tiện thông tin trên thị trường; Mở rộng đối tượng, các thành phần tham gia thị trường ngoại tệ liên Ngân hàng Chính sách quản lý ngoại hối của Nhà nước cần có sự điều chỉnh

Chính phủ: Ban hành và hoàn thiện các văn bản pháp luật cho hợp hoạt động TTQT; Việc cải tiến Cán cân thanh toán quốc tế

VII. Kết luận

Trong nghiên cứu, tác giả đã khái quát cơ sở lý thuyết về hoạt động thanh toán quốc tế trong ngân hàng thương mại, khai thác nguồn ngoại tệ cho các DNNVV trong hoạt động thanh toán quốc tế.

Kết quả phân tích thực trạng cho thấy, nguồn ngoại tệ khai thác được chủ yếu qua hình thức huy động nguồn tiền gửi từ dân cư và tổ chức; nguồn ngoại tệ huy động được của ngân hàng cao hơn rất nhiều nguồn ngoại tệ đem cho vay; Các nguồn ngoại tệ được khai thác qua các hoạt động không đa dạng chủ yếu tập trung ở hai loại ngoại tệ chính là USD và EUR; Các công cụ sử dụng

trong khai thác ngoại tệ như lãi suất, chính sách khuyến mãi không linh hoạt và đa dạng; Các công cụ phái sinh như hợp đồng tương lai, hoán đổi và quyền chọn chưa được áp dụng để khai thác nguồn ngoại tệ từ hoạt động kinh doanh ngoại tệ.

Trên cơ sở đó, phân tích thực trạng và chỉ ra nguyên nhân, tác giả đã đề xuất 7 nhóm giải pháp để tăng cường khai thác ngoại tệ trong hoạt động TTQT: (1) Đa dạng hóa các nguồn ngoại tệ khai thác; (2) Sử dụng linh hoạt công cụ lãi suất ; (3) Phát triển Marketing cho hoạt động thanh toán quốc tế và kinh doanh ngoại tệ của Agribank Chi nhánh Đồng Đa; (4) Tăng cường sử dụng các công cụ phái sinh trong hoạt động kinh doanh ngoại tệ ; (5) Nâng cao năng lực tài chính cho Agribank Chi nhánh Đồng Đa; (6) Phát triển nguồn nhân lực cho ngân hàng trong hoạt động thanh toán quốc tế; (7) Đầu tư phát triển công nghệ ngân hàng;

